

Praktisk tips til
Aksje- og
fondsinvestorer

The background image shows a computer monitor displaying financial data. On the left, there is a table with columns for 'Symbol', 'Bid', and 'Ask'. The table lists various symbols and their corresponding bid and ask prices. On the right, there are two line charts. The top chart is titled 'EURUSD - 1,35379 - 00:00:00 14 jiu (EEST)' and shows a fluctuating line graph. The bottom chart is titled '76,820 - 23:00:00 13 jiu (CEST)' and also shows a fluctuating line graph. The overall scene is dimly lit, suggesting a trading floor or office environment.

Finansvarianten av

PRAKTISK
INFO
MED JON
ALMAAS

Hva søker du?

Avkastning

- ▶ Samfunnsnytte?
- ▶ Spenning?
- ▶ Lærdom?
- ▶ Andre ting?

Årlig snittavkastning S&P 500 siste 100 år:

- ▶ 10,4% nom. inkl. re-inv. utbytter (6,125% uten)
- ▶ 7,4% reelt inkl. re-investerte utbytter (3,2% uten)
- ▶ (Før skatt)

		Aksjer realavk.	Inflasjon	Nominell avk.
Verden (USD)	1900-2016	5,1	2,9	8,00
	1980-1999	10,6	4	14,60
	2000-2016	1,9	2,1	4,00
USA	1900-2016	6,4	2,9	9,30
	1980-1999	12,4	4	16,40
	2000-2016	2,7	2,1	4,80
Norge	1900-2016	4,3	3,6	7,90
	1980-1999	7,9	5,3	13,20
	2000-2016	6,7	2	8,70
Sverige	1900-2016	5,9	3,4	9,30
	1980-1999	19,1	5,3	24,40
	2000-2016	5	1,2	6,20

10%

Aksjeavkastning svinger mye fra år til år

*Standardavviket til årlig S&P 500 avkastning
fra 1928-2015 er 19,7%*

Dvs. at et «typisk» år vil gi deg 10% +/- 20%

-10 til +30%

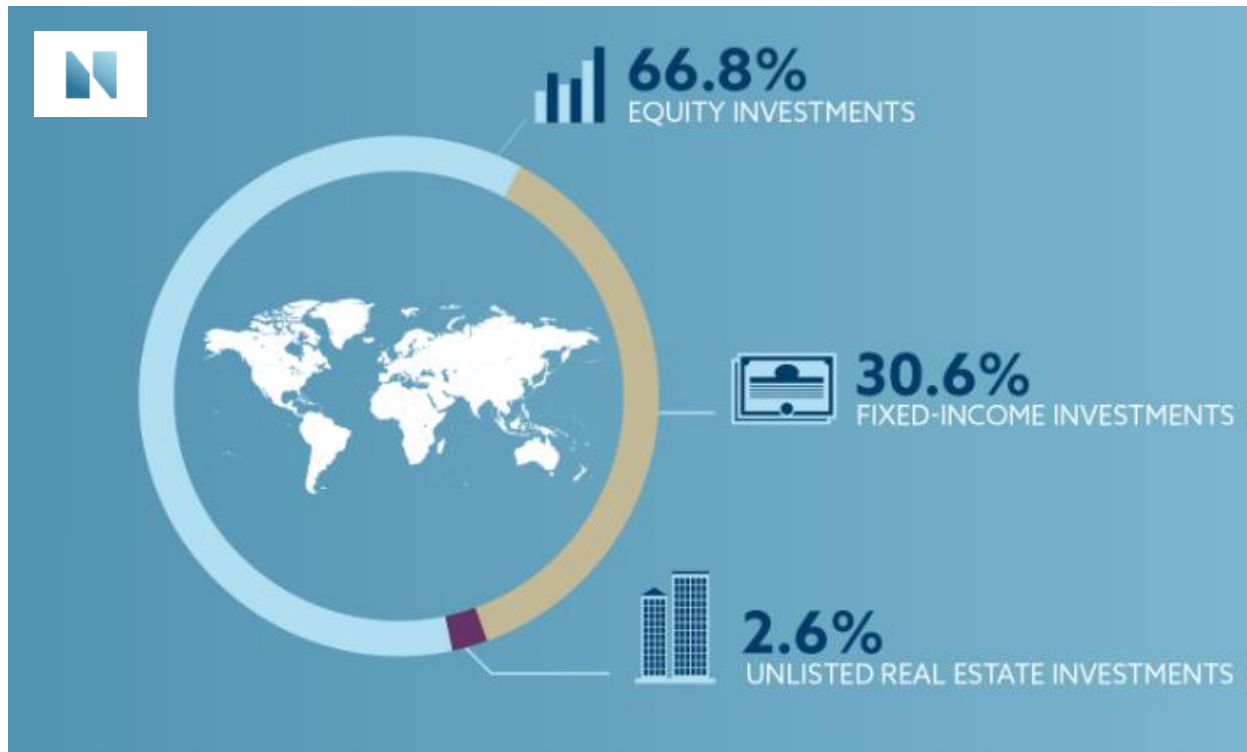

Hva med den andre halvpart?

EK

Gjeld

Kan man lære noe av Oljefondet?

Gjelden er tilgjengelig gjennom *fond*

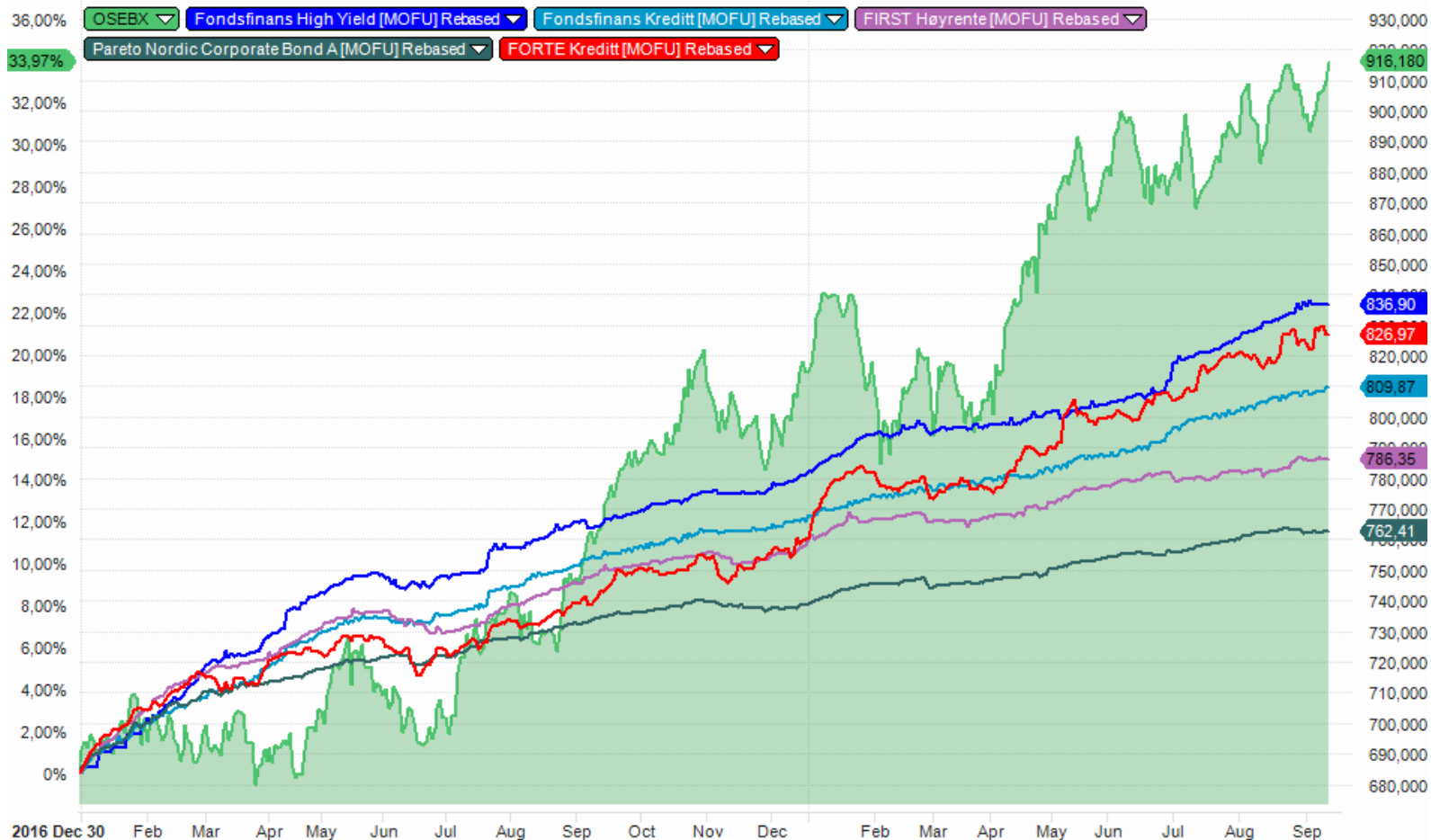
Høyrente/High-Yield-/Kreditt/Selskapsobligasjon

1993 – 2017	Returns (%)	Standard deviation (%)	Vanlig år (2/3) (1/6)	Dårlig år
High-Yield Bonds	7.77	8.06	▶ -0,3% til 15,8%	-8,4%
Investment-grade corporate bonds	6.38	5.14	▶ 1,2% til 11,5%	-3,9%
Large-cap stocks	9.69	14.15	▶ -4,5% til 23,8%	-18,6%
Small-cap stocks	9.54	18.55	▶ -9% til 28,1%	-27,6%

OSEBX - Oslo Børs Benchmark Index

AvgV: 3770m EVWAP: 792,600 R+/-: -229,780 33,48% VWAP: V: 2 498m L: 916,180 +/-: 6,160 0,68%

Period Technicals Compare Events Annotations Settings Target Currency Template Cursor: Off Share

Typisk struktur for et selskapsobligasjonslån

f.eks.

Grunnlagsrente
(NIBOR, LIBOR etc)

+ rentepåslag
(avhengig av risiko)

Top Holdings	
American Tanker, Inc 9.25% (USD)	5.92%
OKEA SA 7.5% (USD)	4.22%
Aker ASA 3.71% (NOK)	4.17%
Golar LNG Partners LP 8.56% (USD)	3.32%
Stena AB 7% (USD)	2.64%
DNO ASA 8.75% (USD)	2.17%
EnSCO Jersey Finance Limited 3% (USD)	2.07%
Tulip Oil Netherlands Offshore BV 8.5% (EUR)	1.99%
Hoegh LNG Holdings Limited 6.05% (NOK)	1.92%
OKEA SA 8.84% (USD)	1.91%

Nøkkeltall	August	Forrige måned	Rating	Vekt
Yield to maturity	7,5%	7,3%	Investment grade	9,1 %
Rentebinding (durasjon)	1,5	1,4	BB+/BB/BB-	25,4 %
Kredittbinding (kredittdurasjon)	2,8	2,7	B+/B/B-	63,9 %
			Svakere	3,9 %
			Snitt rating	B+

BØRNE

2

Først: Hvordan håndtere investeringene?

(Hva slags konto/struktur vil du putte investeringene inn i?)

- ▶ Vanlig handelskonto hos megler/bank
- ▶ Aksjesparekonto
- ▶ Kapitalforsikring / Pensjonskonto etc
- ▶ Eget AS Investeringselskap

Samle dine investeringer på
Aksjesparekonto
Nå kan du overføre aksjer og fond til
Aksjesparekonto hos Pareto. Det gir mange...

Opprette Investeringselskap
Når bør du ha et eget AS for dine investeringer?

Hva, når og hvordan?

Hva kan man kjøpe?

- ▶ Vanlige aksjefond
  - Norske fond?
  - Utenlandske?
  - Region eller sektor eller strategi?
  - Indeksfond eller aktivt forvaltet fond?
- ▶ ETF'er (børshandlede fond)
  - Som over, men minus aktivt forvaltet
- ▶ Enkeltaksjer
  - Norske aksjer (og egenkapitalbevis)?
  - Utenlandske aksjer?
  - Investeringselskaper?

Porteføljeoppbygging

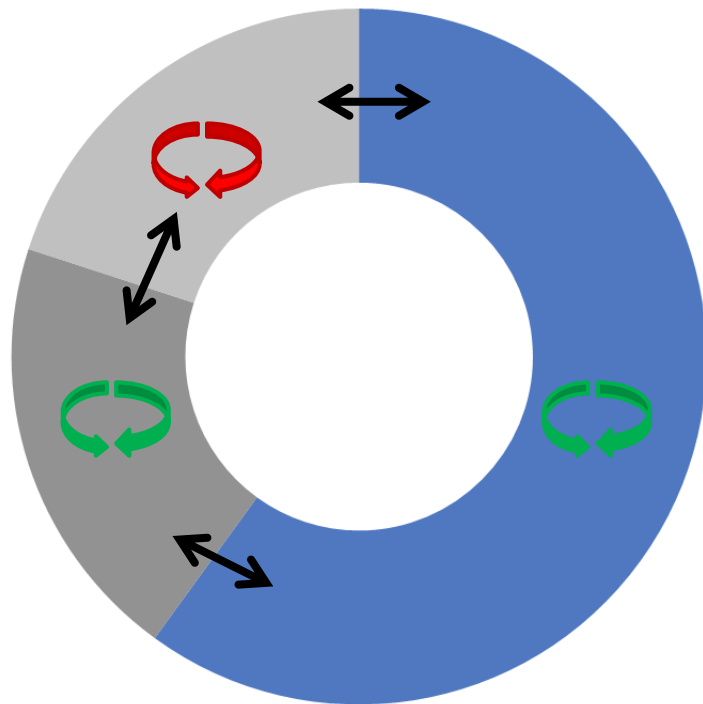
- Aksjefond Norge 20%
  - Aksjefond Global 20%
  - Aksjefond sektor 20%
  - Rentefond 20%
  - Aksje 1
  - Aksje 2
  - Aksje 3
  - Aksje 4
- } ▶ 20%

Type vurderinger

- ▶ **Totalportefølje** – periodiske langsiktige vurderinger
  - Fordeling aksjer/renter
  - Fordeling typer fond innenfor hver klasse
  - Fordeling aksjefond og enkeltaksjer

- ▶ **Enkeltfond** (regioner, forvaltere, sektorer) – Oftere enn over

- ▶ **Enkeltaksjer** – daglige/hyppige vurderinger

Ulik oppbygging = Ulik oppfølging

■ Aksjefond 60%

■ Rentefond 20%

■ Enkeltaksjer 20%

Sjelden / Periodisk

Jevnlig / Daglig

Enkeltaksjer

Aksjemarkedet

Hva kan du forvente der?

Markedets formål

Markedet er ikke til for å gi deg avkastning. Det er til for å fasilitere handel.

A vibrant outdoor market scene, likely in a developing country, where numerous people are engaged in buying and selling. The ground is covered with many large, round, woven baskets, each overflowing with bright red tomatoes. People are seen walking through the aisles, some carrying baskets on their heads or backs. The atmosphere is bustling and active. A semi-transparent text box is overlaid on the lower portion of the image.

**Markeder handler om kjøp og salg
Prisen klarerer markedet**

Equinor [OSS] - Overview

■ EQNR - Equinor VWAP: 216,67536 V: 1 014k L: 217,500 +/-: 2,200 1,02%

Overview Orderbook Details Events Estimates News Trades History

▲ **217,5** | 2,2 | 1,02%

Bid 217,400 | Ask 217,500 | High 217,600 | Low 215,900

		High	Low	+/- %	
Time	13:03:58	YTD	225,500	170,400	24,14%
Prev. Close	215,300	1 week	217,800	215,000	0,32%
Open	216,400	1 month	219,500	207,200	2,50%
Open +/-	0,51%	3 months	225,500	205,100	1,45%
B/A Size	3 249 1 896	1 year	225,500	152,700	42,16%

	Onfloor	All	Symbol info
Volume	1 014k	1 014k	Access Realtime
Turnover	220m	220m	Status Continuous Trading
VWAP	216,67536	216,67536	Currency NOK
ADV (30days)	2 495k		Type Stock
			ISIN NO0010096985

Equinor [OSS] - Market by Level

■ EQNR - Equinor VWAP: 216,67536 V: 1 014k L: 217,500 +/-: 2,200 1,02%

Orders	B Size	Bid	Ask	A Size	Orders
13	3 249	217,400	217,500	1 896	5
9	2 915	217,300	217,600	4 590	7
7	2 436	217,200	217,700	8 205	11
10	4 617	217,100	217,800	4 860	9
8	5 042	217,000	217,900	13 385	11

B/A Ratio: 36% 64% T Bid Size: 167k T Ask Size: 301k Spread%: 0,05 Market: XOSL

Equinor [OSS] - Trades

■ EQNR L: 217,500 +/-: 2,200 1,02%

Overview Orderbook Details Events

List	Histogram	Venues & Categories
Time	Price	L Volume Type Marke
13:03:58	217,500	▶ 12 XOSL
13:03:58	217,500	▶ 12 XOSL
13:03:53	217,500	▶ 9 XOSL
13:03:01	217,500	▶ 14 XOSL
13:03:01	217,500	▶ 566 XOSL
13:03:01	217,500	▶ 250 XOSL
13:03:01	217,500	▶ 294 XOSL
13:02:56	217,500	▶ 295 XOSL
13:02:56	217,500	▶ 1 150 XOSL
13:02:55	217,500	▶ 250 XOSL
13:02:55	217,500	▶ 66 XOSL
13:02:55	217,500	▶ 418 XOSL
13:02:55	217,500	▶ 470 XOSL
13:02:55	217,500	▶ 397 XOSL
13:02:55	217,500	▶ 426 XOSL
13:02:55	217,500	▶ 250 XOSL
13:02:55	217,500	▶ 107 XOSL
13:02:55	217,500	▶ 400 XOSL
13:02:55	217,500	▶ 107 XOSL
13:02:55	217,500	▶ 716 XOSL
13:02:55	217,500	▶ 185 XOSL

Trades Statistics (Today)

VWAP	216,67536	Turnover	219 608 925
VWAP All	216,67536	Low	215,900
Vol	1 013 539	Trades	4505
High	217,600		

Veier til god avkastning

- ▶ **Gjøre gode kjøp** – riktig vurdering + riktig timing
- ▶ **Kjøpe riktig mengde** – kanskje mindre enn du tror?
- ▶ **Stop-loss** – Ikke la tap sette deg tilbake

Hvordan tjene mer på aksjer
Mange privatinvestorer kan med enkle grep forbedre sine resultater i aksjemarkedet. Her er...

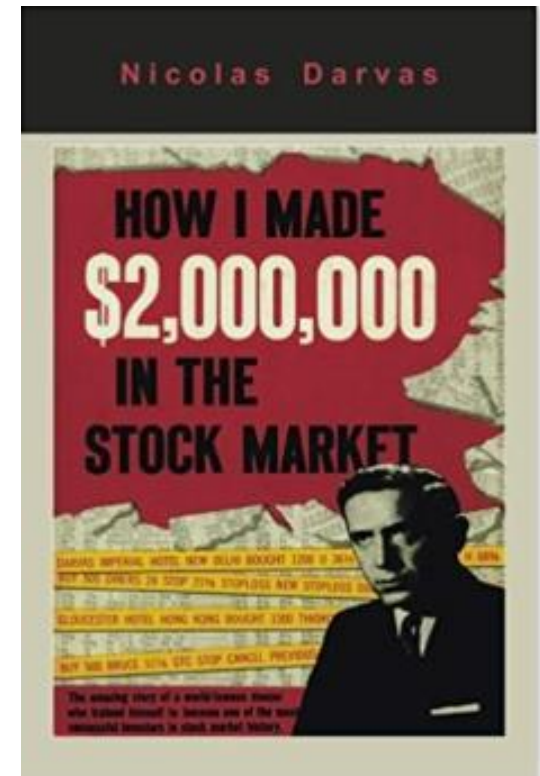
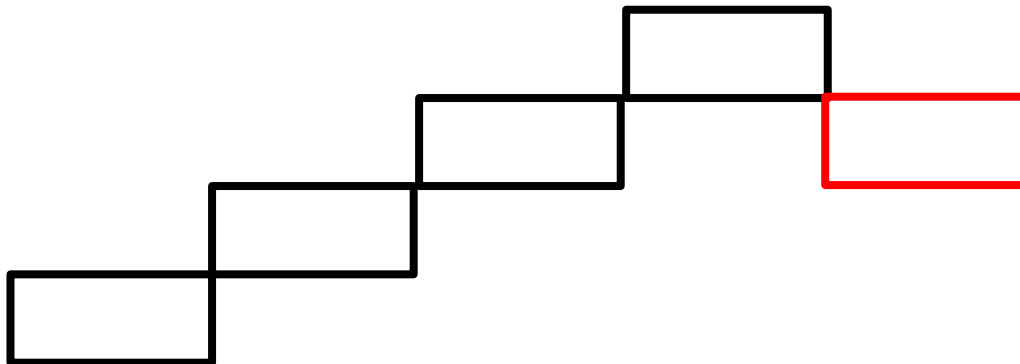
Hvordan bygge en god aksjeportefølje
Det er det visse grunnleggende prinsipper som gjør seg gjeldende når man skal sette sammen ...

Selg taperaksjene
Vi viser her hvordan enkle grep kanskje kan gi deg langt høyere avkastning på din aksjehandel.

En spennende vei - Momentum/trend

1. Hold deg til de bransjer med sterkest vekst
2. Kjøp de sterkeste selskapene i disse bransjene
3. Teknisk trendfølger

En kjedelig, men sikrere vei – Kvalitet/verdi

1. Kjøp gode, kjedelige aksjer til OK priser

2. Re-invester utbyttene

(m.a.o. avkastning fra å *eie aksjer* ikke spekulere i *re-prising*)

Kjøp Østlandets nr.1 bank
Solid kapitalposisjon, attraktiv risikoprofil og gode vekstmuligheter preger vårt syn på...

En krone for 70 øre
Hva om det fantes investeringer som kostet 70 øre pr 1 krone i regnskapsmessige verdier, og...

12-03-2016 av Karl O. Strøm, basert på analyse av Vegard Toverud og Sindre Sunde

Gjensidige til rabatt
Vi ser igjen oppside i Gjensidige Forsikring og oppjusterer vår anbefaling til «kjøp».

16-05-2018 av Vegard Toverud

Flere veier til bedre avkastning

1. Vær mer fleksibel enn de andre
2. Vær raskere enn de andre
3. Ha bedre utstyr enn de andre
4. Vær smartere enn de andre

m.a.o.
Velutstyrt
og
velinformert

Takk for oss!

Pareto Securities AS
@paretosec

Tweets	Following	Followers
1,319	98	3,235

Karl Oscar Strøm
@KarlOStrom

Tweets	Following	Followers
7,476	1,685	5,110

Pareto Securities
@paretosec.no

Pareto Securities

14 likes • 14 shares •

Pareto Securities
4,570 followers